

UKK-palkittu tutkija Helena Rytövuori-Apunen Venäjän politiikka syntyy vuorovaikutuksen tilanteissa

Helena Rytövuori-Apunen sai vuoden 2008 lopulla UKK-palkinnon. Hänen teoksensa *Unionin ajan idänpolitiikka* (Editan Kleio-sarja) oli julkaistu vuonna 2007. Siinä hän selvitti, mitä Suomen ja Venäjän suhteille on tapahtunut kylmän sodan päätyttyä. Nyt oli syntynyt oikeaan aikaan ensimmäinen systemaattinen tutkimus aiheesta. Helena Rytövuori-Apunen toimii erikoistutkijana Rauhan- ja konfliktitutkimuskeskuksessa (TAP-RI) Tampereen yliopistolla.

Rytövuori-Apunen ei pidä selaisesta ajattelusta, jossa Venäjä on "sisäsyntyisesti sitä tai tätä". Hänen mukaansa meidän pitäisi huomata, miten politiikka syntyy vuorovaikutuksen tilanteissa. Apunen on painottanut "vuorovaikutteisen politiikan merkitystä". "Stereotyyppisiin Venäjä-tulkintoihin kuuluu näkemys Venäjän laajentumishalusta ja käsitys siitä, että Venäjä sisäsyntyisesti – ilman, että meillä Venäjän alueen ulkopuolella on asiaan vaikutusta – kokee itsensä uhatuksi. Venäjän "olemuksellistaminen" on aika primitiivistä ajattelua, mutta sellaista jatkuvasti esiintyy arvostetussakin mediassa".

Näkymätön väkivalta

Rytövuori-Apunen väitteli tohtoriksi vuonna 1990. Hän selvitti rauhantutkimusta Skandinaviassa vuosina 1959–1986. Rauhantutki-

mus perustettiin Suomeen erillisenä tutkimuslaitoksena 1970-luvun alussa. Tämä kehitys oli osa Suomen maailmanpoliittisesti aktivoituvaa ulkopoliittikkaa. "Siihen vaikutti kansalaisliikkeitä, joka oli huolestunut asevarustelusta ja kehityskysymyksistä Euroopan ulkopuolella. Taustalla oli myös alan pohjoismainen kehitys: rauhantutkimuslaitoksia oli perustettu Tukholmaan (SIPRI) ja aiemmin Osloon (PRIO), ja myös Tanskassa oli samankaltaisia pyrkimyksiä".

Rytövuori-Apusen kertoo tilanteen nyt toisenlaiseksi. Tutkimuksen aiheet ja niiden yhteiskunnallinen merkittävyys ei ole toki vähentyneet. Suomella pitää olla yhä edelleen annettavaa poliittisten ja sotilaallisten vastakkainasettelujen vähentämiseksi ympäristössämme ja osaamista konfliktien ratkaisuun. Rauhan- ja konfliktitutkimus pitää myös välittyä uudelle opiskelijasukupolvelle.

Jokainen aika ja sukupolvi voivat luoda kuitenkin tutkimuksen konkreettiset sisällöt oman aikansa huolenaiheista käsin. "Rauhantutkimuksen eettisenä ytimenä on rauhanomainen muutos, elämän kunnioitus ja väkivallan vastustaminen, joskaan ei välttämättä täysi pasifismi".

Rytövuori-Apunen kiinnittää huomiota näkymättömään väkivaltaan, joka syntyy pyrkimyksistä määrittää ihmisryhmät vastoin näiden ryhmien omaa identiteettiä. Tuo näkymätön väkivalta voi ilmetä "pyrkimyksinä määrittää joidenkin ihmisryhmien elämän todellisuutta tavalla, jota nämä eivät kokemuksessaan tunnista omakseen".

Suomalainen poliittinen itsentunto

Rytövuori-Apusen havaitsee, että Suomessa ei voi enää poliittisesti perustella lähialueiden avustamista, koska Venäjällä energiantarvikkeet ovat kasvaneet. Kehitysyhteistyö laajenee nyt IVY-

alueille, joissa EU:n naapuruuspolitiikka ja kumppanuussuhteet kohtaavat Venäjän etupyrkimykset. Uusissa haasteissa mitataan suomalaista osaamista. "Suomalainen panos voi parhaimmillaan laajentaa politiikan yleiseurooppalaista tilaa – luoda syvempää analyyysia ja lisätä toimintamahdollisuuksia".

Kylmän sodan tavalla ymmärretty erityissuhde on kadonnut YYA-sopimuksen myötä. Tutkija katsoo, että "koko käsite on liuenut hyväksi naapuruuspolitiikaksi, jota harjoitetaan kaikkiin ilmansuuntiin". Rytövuori-Apusen ei pidä sanastoa itsessään pääasiana, vaikka käsitteisiin liittyy herkkiä tunteja. Itse kysymysten käsitteilyyn pitäisi löytä "enemmän poliittista itsetuntoa, sillä Suomi selvisi kylmän sodan hankalista ajoista varsin hienosti." Hän viittaa YYA-sopimuksen sotilaalliseen konsultaatioon, jota ei koskaan otettu käyttöön. Vahvistunut itsetunto tarkoittaa Rytövuori-Apusen mukaan suomalaisen näkökulman etsimistä: "Meillä on seurailtu EU:n politiikkaa ja ongelma on siinä, että ajattelu on pysähtynyt siihen". Haastattelemaansa venäläiseen asiantuntijaan viitaten tutkija opastaa miettimään, mitä sellaista olisi suomalaisten Venäjä-kokemuksissa, jotka voisivat olla hyödyllisiä Euroopan unionille kokonaisuudessaan.

Kysyn palkitulta tutkijalta tahallisen provokatiivisesti, miten hän ymmärtää "suomettumisen". Saan tiukan vastauksen: "On surullista, että meillä otetaan tämä käsite vakavasti. Se on osoitus jonkinlaisesta provinsiaalisesta asenteesta eurooppalaisessa politiikassa. Menneisyyden traumaista vapautumiseen osaltaan auttaa menneisyyden analyttinen tarkastelu".

Rytövuori-Apunen kirjoitti Idäntutkimus-lehdessä 2/2008 luottamuksesta Suomen ja Venäjän suhteissa. Tämä luottamus ei kytkeydy mitenkään suomettumi-

seen. Tutkija viittaa yhdysvaltalaiseen tutkijaan Stanley Hoffmaniin ja huomauttaa, että itse suomettumisen käsite on otettu aikoinaan palvelemaan silloisen Saksan Liittotasavallan sisäpoliittisia mitteloita. "Kristillisdemokraatit käyttivät sanaa lyödäkseen leimoja Willy Brandtin idänpolitiikkaan, ja siinä sivussa sivalsivat Suomea. Suomi oli pelkkä väline tässä keskustelussa, ja seuraukset olivat ikävät kun käsitettä alettiin viljellä myös eurokommunismin leviämisen pelossa – tässäkin siis osoite ei ollut Suomi".

Rytövuori-Apusen uskoo, että diplomaattisessa ja muussa kansakäymisessä Suomella on osaamista ja kokemusta, jota ei kannata hukata. Seremonia ei välttämättä ole tyhjä muoto vaan itsessään kommunikaation tapa.

Älykkään Venäjä-analyysin salaisuus?

Rytövuori-Apusen sai kunnia-tohtorin arvon Petrozavodskin valtion yliopistosta vuonna 2005. Hänen johtamassa maisteriohjelmassa oli vuodesta 1998 alkaen venäläisiä opiskelijoita ja Petroskoi oli merkittävä yhteistyökumppani. Hän veti myös muutaman vuoden opetusministeriön aloitteesta syntyntä suomalais-venäläistä pilottiohjelmalla kansainvälisen politiikan alalla. Tavoitteena oli kehittää ns. Bologna-prosessin mukaisia yhteistutkintoja.

Tutkija kertoo, ettei hänellä ole poliittista taustaa Venäjä-tutkimukseen. "Kiinnostukseni ei ole alkanut poliittisissa tai nuorisojärjestöissä, eikä minulla ole myöskään kiintopisteitä sovjetologiassa tai ideologian tutkimuksessa". Ehkäpä juuri mainitut "puuttuvat" lähtökohdat selittävät, miksi hänellä on sitä kiihкотonta älykkyyttä Venäjä-analyseissa, jonka tähden tutkija on voittanut huomionosoituksia ja kiitosta.

Juha Molari

Tietoa Tullista

Poikkeava tilanne Vaalimaan tullissa

Ihminen läpivalaistiin vahingossa raskaan liikenteen läpivalaisuun yhteydessä Vaalimaan tulli ja raja asemalla viime keskiviikkona 4.3.2009. Saapuvan liikenteen tarkastukseen otetun rekan ohjaimoon oli jäänyt läpivalaisuun ajaksi venäläisen kuljettajan puoliso. Kuvausten aikana hän sai röntgensäteilyä noin 50 mikrosievertin (¼Sv) verran. Säteilyannos on noin puolet siitä, mille potilaat altistuvat keuhkojen röntgenkuvauksessa sairaalassa.

Rekka auton kuljettaja ja hänen puolisonsa olivat käyneet passin tarkastuksessa raja asemalla tavanomaiseen tapaan. Rekka auton kuljettaja oli myös antanut Tullille allekirjoittamansa venäjänkielisen lomakkeen, jossa hän vakuutti, ettei ajoneuvossa ole ihmisiä eikä eläviä eläimiä. Tullin saamien tietojen mukaan kuljettaja oli ensimmäistä kertaa ajoneuvon läpivalaisuun Suomessa.

Tulli on laatinut tapahtuneesta selvityksen ja raportoinut siitä läpivalaisutoimintaa valvovalle viranomaiselle. Säteilyturvakeskukselle (STUK). STUK:n mukaan tilanne ei vaadi asiakkaan kannalta toimenpiteitä, koska saatu säteily määrä on ollut vähäinen.

Tulli on ollut yhteydessä asiak-

kaaseen puhelimitse, ja hänelle on toimitettu venäjänkielinen lomake mahdollista vahingonkorvauksen hakua varten.

Tullihallitus arvioi nyt kaikkien läpivalaisuyksikköjensä toimintatavat ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin asiakkaiden ja työturvallisuuden varmistamiseksi.

Suomen tullilaitos on tarkastanut saapuvaa ja lähtevää liikennettä Vaalimaan läpivalaisulaitoksella vuoden 2000 alusta lukien. Tänä aikana on tarkastettu n. 100 000 rekkaa, konttia ja muuta ajoneuvoa. Tulli ei käytä läpivalaisua matkustajien eikä eläinten tarkastuksissa.

Tullilla on läpivalaisulaitos myös Vuosaaren satamassa sekä rekkojen että junien tarkastukseen. Lisäksi Tullin käytössä on kaksi liikkuvaa läpivalaisuyksikköä, jotka palvelevat koko maata.

Läpivalaisuista on tämän vuosikymmenen aikana tullut yksi tärkeimmistä tullivalvonnan teknisistä välineistä. Sillä pystytään kustannustehokkaasti hoitamaan Tullin tärkeää perustehtävää, kaupallisen liikenteen ja matkatavaroiden valvontaa.

Lisätietoja antavat Vaalimaan tullin päällikkö Mika Poutiainen, puh. 040 332 5521 ja Tullihallituksessa tulliylikarkastaja Reino Kaario, puh. 040 332 2767

Российско-финляндский семинар

12 марта в Хельсинки в Торгпредстве Российской Федерации в Финляндии состоялся российско-финляндский семинар по реализации программы «ЕвроРоссия». Программа «ЕвроРоссия» нацелена на государственную поддержку трансграничного предпринимательства в сопредельных регионах. При этом

* * *

Заграница нам поможет

5 марта в Брюсселе состоялась встреча министров иностранных дел стран НАТО. Накануне этого события министр иностранных дел Финляндии Александер Стубб призвал США и ЕС к плодотворному сотрудничеству с Россией. Стубб пояснил, что в России происходят перемены, которые открывают возможности для сотрудничества. Ми-

нистр иностранных дел Финляндии полагает, что Россия в последнее время дает ясно понять, что она готова к дискуссиям на всех площадках. Стубб выступал 4 марта в Брюсселе на ужине, где была Госсекретарь США Хилари Клинтон. От визита Клинтон в Европу ожидают прояснения относительно политики США в отношении России.

* * *

Вера и финансы

Экономический кризис коснулся в числе прочих и лютеранской церкви Финляндии. Церковное управление направило в приходы подсобные инструкции, где, как и в чем провести переоценку бюджета на текущий год. Согласно последним данным, в прошлом месяце доходы приходов от общего налога снизились примерно на 35%, а доходы от церковного налога на

полтора процента, по сравнению с прошлым годом. Отмечено значительное снижение количества прихожан, а в Финляндии верующие платят церковный налог, вычитаемый из зарплат.

В последний раз приходы прибегали к широкомасштабным вынужденным отпускам и к сокращению бюджетов во время экономического спада 1990-х годов.

Helapala Oy

ПРОИЗВОДСТВО НА ТОКАРНЫХ СТАНКАХ CNC С ПРОГРАММНЫМ УПРАВЛЕНИЕМ

Гибкое, быстрое и профессиональное обслуживание. Находимся в регионе Ити-Уусимаа в Теслях. Производство подходит для маленьких и средних партий. Стандарт ISO - 9002. Система качества и экологический стандарт ISO - 14000

www.helapala.fi
info@helapala.fi
T. +358 44 051 5420

High Pressure Equipment

НАДЕЖНО И БЫСТРО

Оборудование и запчасти для водной резки из Германии, США, Швейцарии

а также:

- субподрядное изготовление металлических частей на станках с ЧПУ
- водная и лазерная резка частей
- обрезные и сварные части
- алюминий и нержавеющая сталь

jetmasters

Обслуживание на англ. языке

ИЩЕМ КОМПАНИОНОВ В РОССИИ!

Finland

myynti@jetmasters.fi
www.jetmasters.fi

Tel. +358-9-290 58570
fax +358-9-290 58571

МНОГОЦЕЛЕВЫЕ ПОДШИПНИКИ СКОЛЬЖЕНИЯ

- Большой склад в Хельсинки
- Быстрые поставки
- Разумные цены

• www.detrading.ru

• Широкий ассортимент

D&E Trading OY

PL 43, FI-08101 LOHJA, FINLAND

Тел.: +358 207 118670 Fax: +358 207 118679

www.detrading.fi • deoy@detrading.fi

D&E

QUALITY ASSURANCE

tuotetekno oy

пoдъёмное оборудование

Teknowinch-лебедки 100 кг - 50 т

Мостовые краны 0,5 т-25 т

GIS-тали 40-5000 кг

Экспорт/Импорт, проектирование, изготовление, монтаж. Спрашивайте нашего ближайшего дилера в Петербурге. Ищем новых дилеров в России!

Обслуживаем также по-русски! Тел. +7 921 342 7448

тел. +358 9 2790 820 факс +358 9 2790 8228 info@tuotetekno.fi www.tuotetekno.fi

Горное оборудование

Dextec Oy — предприятие, производящее специальное оборудование для разборки промышленных агрегатов, разработки горной породы в населенной местности, в том числе точечных взрывов.

Нашей продукцией являются вещества, используемое для разрушения горных пород и бетонных сооружений, бурильная и забойная техника.

www.ter-mite.ru

Dextec Oy
Espoo
FINLAND

T. +358 40 501 2829
info@dextec.fi
www.ter-mite.com

SISÄ-SUOMEN KÄYTTÖVESITEKNIikka

Бассейны для участка и джакузи

Sisä-Suomen käyttövesitekniikka
Niementie 27 35820 Mänttä
tel. +358-40-5744606
www.vedenpuhdistus.com

АНГАРЫ ИЗ СТАЛЬНОЙ КОНСТРУКЦИИ

- промышленные ангары
- готовые фундаментные элементы для др. ангаров
- ангары-магазины
- строительство и проектирование
- автогаражи, мастерские
- манежи для скачек
- эффективный монтаж
- перемещаемые ангары

LINNAMAKI STEEL OY

www.linnamakisteel.fi

16900 LAMMI Tel. +358-3-633 4064, +358-44-590 0045, +358-500-499 935